

Lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta / Fortum Waste Solutions Oy, Sorsasalons teollisuusjätekeskuksen laajentaminen**Ympäristöjohtaja Tanja Ahonen
Alueellinen ympäristönsuojelu**

Pohjois-Savon ELY-keskus on pyytänyt 24.7.2020 mennessä ympäristö- ja rakennuslautakunnan lausuntoa Fortum Waste Solutions Oy:n ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, joka koskee Sorsasalons teollisuusjätekeskuksen toiminnan laajentamista. Lausunnon antamiselle on saatu lisäaikaa 17.8.2020 saakka.

YVA-selostuksen tiivistelmä jaetaan esityslistan viiteaineistona. Koko YVA-selostus liiteaineistoinen on verkkosivulla www.ymparisto.fi/sorsasalonsjatekeskusYVA

Esitys

Lautakunta antaa seuraavan lausunnon Fortum Waste Solutions Oy:n Sorsasalons jätekeskuksen laajennusta koskevasta YVA-selostuksesta:

Ympäristö- ja rakennuslautakunnan mielestä Fortum Waste Solutions Oy:n YVA-selostus on laadittu asianmukaisesti ja ympäristövaikutukset on arvioitu riittävällä tarkkuudella ja laajuudella ja asianmukaisin menetelmin. Fortum Waste Solutions Oy:n hankkeen yhteisvaikutukset alueen muiden kuormituslähteiden kanssa on selvityksessä arvioitu riittävästi.

YVA-selostuksessa hanke, sen vaihtoehdot ja ympäristövaikutukset on kuvattu erittäin kattavasti. Osin kuvaus on jopa niin yksityiskohtaista, että YVA-selostuksesta on vaikea hahmottaa hankkeen ympäristövaikutusten keskeisiä ja tärkeimpiä tuloksia ja johtopäätöksiä. Selostusta ja tuloksia olisi voinut selkeyttää enemmän esimerkiksi kuvallisilla ja graafisilla esityksillä.

Osin ympäristövaikutuksia on arvioitu teoreettisen maksimikuormituksen mukaan, näin etenkin ilmanlaadun ja melun osalta. Tällöin on todennäköistä, että vaikutusarviot ovat osin yliarvioita todellisista ympäristövaikutuksista. Tämä valittu ratkaisu on perusteltu YVA-selostuksessa, mutta se voi osin johtaa myös tarpeettomasti tiettyjen vaikutusten ylikorostumiseen päätöksenteossa, jos tätä vaikutusarviointien lähtökohtaa ei tiedosteta riittävästi.

Lautakunta katsoo, että teollisuusjätekeskuksen toiminta on yhteiskunnan kannalta tarpeellista, koska se osaltaan turvaa ja mahdollistaa erilaisten teollisuusjätteiden, rakennusjätteiden ja pilaantuneiden maa-ainesten sekä tuhkien vastaanoton, käsittelyn ja hyötykäytön Kuopiossa ja laajemmin Kuopion seudulla. Toiminta myös tukee ja edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä, kiertotaloutta ja ilmastonmuutoksen torjuntaa.

Fortum Waste Solutions Oy:n toiminta Sorsasalossa sijoittuu alueelle, jossa on ollut kaatopaikkatoimintaa jo pitkään Savon Sellu Oy:n toimesta. Jä-

tekeskus toimii isolla teollisuusalueella Mondi Powerflute Oy:n tuotantolaitoksen välittömässä läheisyydessä. Sijoituspaikan voidaan näin ollen katsoa olevan maankäytön puolesta toiminnalla sopiva ja vakiintuneen vallitsevaan maankäyttöön ja olevan sopusoinnussa mm. asemakaavan kanssa vähäisiä yksityiskohtia lukuun ottamatta. Fortum Waste Solutions Oy:n toiminta paikalla mahdollistaa myös Mondi Powerflute Oy:n lietteiden ja tuhkien käsittelyn tehdasalueella. Koska toiminta sijoittuu raskaan teollisuuden alueelle, toiminta ja sen mahdollinen laajennus ei myöskään vaikuta juurikaan luonnonympäristöön, kuten kasvillisuuteen ja eläimistöön. Myös maisemalliset vaikutukset teollisuusalueen keskellä jäävät vähäisiksi.

Fortum Waste Solutions Oy:n teollisuusjätekeskuksella ei ole todettu olevan nykyisellään merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia ja toiminta on ollut ympäristöluvan mukaista. Laitoksen toiminnasta ei ole tehty valituksia Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Hankevaihtoehdoissa VE1 ja VE2 jätekeskuksen pinta-ala, loppusijoitusalueiden korkeudet ja käsiteltävien jättemateriaalien määrät kasvavat. Mutta varsinaisesti uusia käsittelymenetelmiä, joita jätekeskuksella ei jo nyt olisi tai joita laitoksen nykyinen ympäristölupa ei jo mahdollistaisi, olisi tulossa hyvin vähän. Kaikkia nykyisen ympäristöluvan mukaisia käsittelymenetelmiä jätekeskuksessa ei ole toistaiseksi otettu käyttöön (esim. kierätyspolttoaineen valmistus).

Jättemateriaalien vastaanotto- ja käsittelymäärien kasvu tulee todennäköisesti jossain määrin lisäämään laitoksen ympäristövaikutuksia, kuten YVA-selostuksen johtopäätökset osoittavat. Koska toiminnat jätekeskuksella kuitenkin valtaosin tulisivat pysymään nykyisenkaltaisina, ympäristövaikutusten muutosten arviointi on kuitenkin tehtävissä varsin luotettavasti, kun vertailukohtana muodostaa nykyinen toiminta alueella. Ympäristövaikutusten vertailukohtana voidaan pitää myös esimerkiksi Kuopiossa sijaitsevan Jätekuikko Oy:n Heinälamminrinteen jätekeskuksen toimintaa, joka monin osin vastaa Fortum Oy:n Sorsasalons toimintaa.

Pitkällä aikajänteellä jätekeskuksen merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät kaatopaikkojen sekä varasto- ja käsittelykenttien vesiin, koska käsittelyä vaativia vesiä alueelta muodostuu pitkään vielä toiminnan loputtua. Vanhan Savon Sellun kaatopaikan ja Mondi Powerflute Oy:n teollisuustoiminnan seurauksena Sorsasalons teollisuusalueen ja sen lähialueen pinta- ja pohjavesiin kohdistuu kuormitusta jo nyt, jota on osin vaikea erottaa Fortum Oy:n teollisuusjätekeskuksen kuormituksesta. Osa pohjavesivaikutuksista on selvästi peräisin vanhasta toiminnasta (mm. M-Real Oy:n hallinnassa oleva vanha Savon Sellun kaatopaikka), mutta osa pohjavesiin kohdistuvasta kuormituksesta on kuitenkin selvästi uudempaa, mikä on alkanut ilmetä 2000-luvulla. Tämä korostaa sitä, että mahdollisen laajennuksen myötä teollisuusjätekeskuksen vesijärjestelyihin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Näin myös siksi, että teollisuusjätekeskuksella muodostuu eri alueilta erilaisia vesiä, jotka on osin tarpeen pitää erillään toisistaan.

Kuikkalampeen johdettavissa pintavesissä on tarkkailuissa havaittu jonkin verran kuormitusta, josta osa on todennäköisesti peräisin Fortum Waste Solutions Oy:n jätekeskukselta. Kuikkalampeen johdettavien vesien käsittelyyn, esimerkiksi kosteikkokäsittelyllä, on jatkossa syytä varautua, vaikka lampeen ei johdetakaan varsinaisesti likaisia vesiä. Jätekeskuksen vaikutuksia Kallaveteen lautakunta pitää hyvin vähäisinä, koska jätekeskuk-

sen sisäiset, puhdistusta vaativat vedet käsitellään Mondi Powerflute Oy:n jätevedenpuhdistamossa.

YVA-selostuksessa mainitaan, että jos jätekeskuksen käsittelyä vaativia vesiä ei voitaisi johtaa Mondi Powerflute Oy:n jätevedenpuhdistamoon, johdettaisiin ne siinä tapauksessa Kuopion Vesi Oy:n jätevedenpuhdistamolle. Tämän vaihtoehdon toteuttamiskelpoisuutta ei kuitenkaan ole arvioitu tarkemmin.

Sorsasalonsa itäosan teollisuusalueen ilmanlaatuun vaikuttavat Mondi Powerflute Oy:n aallotuskartonkitehtaan ja voimalaitoksen päästöjen lisäksi myös hajapäästöt alueen laajoilta varastokentiltä ja teiltä. Näillä hajapäästöillä todennäköisesti on ratkaisevampi merkitys alueen hengitettävien hiukkasten pitoisuuksiin kuin muilla pölypäästöillä. Tätä tukevat myös mittaus tulokset Selluntien mittausasemalta.

Fortum Waste Solutions Oy:n toiminnan vaikutuksia hengitettävien hiukkasten pitoisuuksiin on arvioitu niin, että kaikki pölypäästölähteet vaikuttaisivat yhtä aikaa täysimääräisesti. Lisäksi laskennoissa on osin käytetty päästökertoimia, jotka hyvin todennäköisesti ovat yliarvioita, ja lisäksi tulokset on esitetty hengitettävien hiukkasten maksimivuorokausikeskiarvoina, jotka eivät sellaisenaan ole suoraan vertailukelpoisia ilmanlaadun ohje- ja raja-arvoihin. Toiminnan vaikutukset alueen pölypitoisuuksiin jäävät näin ollen hyvin todennäköisesti arvioitua vähäisemmiksi.

Fortum Waste Solutions Oy:n kaatopaikkatoiminnalla tulee kuitenkin jatkossa olemaan enemmän merkitystä pölypitoisuuksiin, jos kaatopaikan täyttökorkeutta nostetaan merkittävästi. Tätä korostaa jätekeskuksen sijainti Kallaveden rannalla, jossa eteläiset ja kaakkoistuulet voivat aiheuttaa jossakin tilanteissa pölyämistä. Tästä syystä erityisesti tavanomaisen jätteen kaatopaikan korotus vaihtoehdon VE2 mukaiseksi edellyttää kaatopaikalla hyvätasoista pölyntorjuntaa, vaikka ilmanlaatuarviointi tältä osin olisikin YVA-selostuksessa yliarvio.

Sorsasalossa ja sen ympäristössä tällä hetkellä havaittavat ajoittaiset hajuhaitat aiheutuvat lautakunnan käsityksen mukaan lähes yksinomaan Mondi Powerflute Oy:n toiminnasta. Fortum Waste Solutions Oy:n hajupäästöt voivat tuki lisääntyä erityisesti, jos jätekeskuksessa aloitetaan jätemateriaalien biologista käsittelyä. Siinä tilanteessa hajujen torjuntaan tulee kiinnittää erityistä huomiota, mitä tuki edellyttää jo nykyinen ympäristölupa.

Toiminnan meluvaikutuksia on arvioitu samaan tapaan kuin ilmanlaatuvaikutuksia eli melumallinnuksissa on oletettu, että kaikki melupäästölähteet vaikuttaisivat yhtä aikaa täysimääräisesti. Näin ollen arviot vaikutuksesta melutilanteeseen ovat tosiasiaa yliarvioita. Toiminnan meluvaikutukset on lisäksi arvioitu niin, että eri melulähteiden (teollisuustoiminnot, tieliikenne ja raideliikenne) on laskettu yhteen ja tarkasteltu tätä ns. kokonaismelutasoa, vaikka ympäristöhallinnossa vallitseva käytäntö on, että eri melulähteiden melutasoja tarkastellaan erikseen, koska eri tyyppisten melulähteiden melun häiritsevyys on erilainen. Mutta kaiken kaikkiaan toiminnan laajennuksilla ei ole havaittavaa vaikutusta alueen melutasoon, kun otetaan huomioon alueella jo vallitsevat, mm. tieliikenteestä aiheutuvat melutasot.

Laajennushankkeiden rakentamisen aikaiset vaikutukset esimerkiksi melutasoihin ja pölypitoisuuksiin lautakunta näkee vähäisinä, kun otetaan

huomioon varsin lyhyt rakennusaika ja se, että rakentaminen ei todennäköisesti ole yhtäjaksoista. Louhinta- ja muut maanrakennustyöt rinnastuvat tavanomaiseen suurehkoon maanrakennustyömaahan. Rakennusaikaisia vaikutuksia mm. melutasoihin ja pölypitoisuuksiin voidaan säädellä meluilmoitusmenettelyssä annettavalla päätöksellä. Rakentamisen aikaisia tärinävaikutuksia lautakunta ei näe merkittävinä ottaen huomioon jätekeskuksen sijainti saarella ja suhteellisen kaukana lähimmistä häiriintyvistä kohteista. Sorsasalossa on aiemmin toiminut useita vuosia suurehko ki-venlouhimo, jonka melu-, pöly- ja tärinävaikutusten ei todettu juurikaan ulottuvan Sorsasalonsaaren ulkopuolelle.

Lautakunta toteaa, että YVA-selostuksen tulosten perusteella se ei näe es-tettä suunnitelluille jätekeskuksen kaatopaikka-alueiden sekä varasto- ja käsittelykenttien laajennuksille, kun ne toteutetaan asianmukaisten suo-jaustoimien ja vesijärjestelyjen mukaisesti. Myös pieni laajennus vanhan M-Real Oy:n hallinnassa olevan vanhan kaatopaikan suuntaan (asemakaa-van alue, jolla on et-6-merkintä) on mahdollinen, kun eristysrakenteet ja vesien johtaminen suunnitellaan ja toteutetaan huolella. Mahdollisten laa-jennusten jälkeenkin toiminnan vaikutukset ympäristöön kohdistuvat val-taasin Sorsasalonsaaren teollisuusalueelle. Laajemmalle voi aiheutua vaikutuksia lähinnä toiminnan pöly- ja vähäisemmässä määrin hajupäästöistä.

Lautakunta katsoo, että YVA-selostuksessa esitetyt johtopäätökset hanke-vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuudesta ovat perusteltuja ja asianmukai-sia.

Toimintaa koskevaan tarkkailuun ja ympäristövaikutusten seurantaan lau-takunta ottaa kantaa mahdollisen ympäristölupahakemuksen yhteydessä. Tässä yhteydessä lautakunta kuitenkin korostaa, että Sorsasalossa vesi-tarkkaluista vastaavat nyt erikseen Mondi Powerflute Oy, Fortum Waste Solutions Oy ja M-Real Oy. Jäte-, pinta- ja pohjavesien tarkkailua olisi syy-tä kuitenkin arvioida vielä yhtenä kokonaisuutena, jotta eri kuormitusläh-teiden vaikutusta tulee seurattua kattavasti ja riittävästi.

Viiteaineisto

* 5583/2019 Fortum WS Oy Sorsasalo YVA-selostuksen tiivistelmä

Valmistelija

Erkki Pärjälä

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 2142

Päätösehdotus

Ympäristöjohtaja Tanja Ahonen

Lautakunta hyväksyy ympäristöjohtajan esityksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

